

**МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ
ФЕДЕРАЦИИ**
Министерство образования и науки Республики Тыва
Муниципальное бюджетное образовательное учреждение
О-Шынаанская средняя общеобразовательная школа
Муниципального района «Тес-Хемский кожуун Республики Тыва»

РАССМОТРЕНО:
На заседании
педагогического совета
Протокол №-1
от 29.08.2024г.

СОГЛАСОВАНО:
Зам.дир. по УВР
Янчыл Янчыл А.О.
от 28.08.2024г

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
учебного предмета
по родному языку
для 10 класса
основного общего образования
на 2024-2025 учебный год

Маадыр Сайзана Кан-Демировна,
учитель родного языка и литературы

О-Шынаа – 2024г.

ТЕМАЛЫГ ПЛАННААШКЫН
10 класс (68 шак)

Блок	Тема (ооң иштинче кирип турар билиглер)	Шагы	План ёзугаар	Херек кырында	Өөреникчилернин ажил-чорудулгазының хевирлери
Дыл дугайында ниити билиглер	Дыл дугайында ниити билиглер-7ш				<p>Тыва дыл – тыва чоннуң национал дылы, ооң ужур-дузазын, кол хүлээлгелерин таныштырар.</p> <p>«Түрк дылдарның бөлүү» деп билиг-биле таныштырар. Эртеги түрк руниктиг бижиктиң тураскаалдарының дугайында медээ- биле таныштырар.</p> <p>Литературлуг тыва дылдың нормалары-биле таныштырар. Девискээр талазы-биле тыва дылдың сөс курлавырының ылгалдары-биле таныштырары.</p> <p>Чогаадыкчы болгаш хыналда ажилдар.</p> <p>Хыналда диктант.</p> <p>Угаап боданыышкын хевиринге чогаадыг «Эжишкилер найыралыэртине дагны тургузар (Россия биле Тываның чижээнге)».</p> <p>Чогаадыг «Тыва дыл – мээң төрөөн дылым!»</p>
	Дыл болгаш ниитилел	1	02.09		
	Дыл болгаш культура	1	03.09		
	Түрк дылдарның аразында тыва дылдың туружу	1	09.09		
	Эртеги түрк руниктиг бижиктиң тураскаалдары	1	10.09		
	Тыва дылдың ажыглаттынып турар хевирлери	1	16.09		
	<i>Хыналда диктант.</i>	1	17.09		
	<i>Угаап боданыышкын хевиринге чогаадыг</i>	1	23.09		
Фонетика. Орфоэпия. Орфография	Фонетика. Орфоэпия. Орфография-14ш				<p>Сөстүң адалгазын болгаш лексиктиг утказын ылгаар. Чугаа агымынга үннерниң ажыглаттынарын сайгарар. Сөзүглелден өк-биле адаар ажык үннерни тывар.</p> <p>Сингармонизм дүрүмнернге чагыртпайн баар таварылгаларлыг сөстөрни сөзүглелден тывар. Ажык эвес үннерниң туруш талазы-биле өскерлишкиннерин тайылбырлаар.</p> <p>Долу болгаш долу эвес ассимиляцияны ылгаар; диссимиляцияны танып</p>
	Фонетика, графикага катаптаашкын	1	24.09		
	Орфоэпияга катаптаашкын	1	30.09		
	Орфографияга катаптаашкын	1	01.10		
	Чугаа агымынга үннерниң	1	07.10		

	өскерлири				билир. Тыва дылда метатезаны таныштырар. Сөстүң фонетиктиг сайгарылгазы. Литературлуг шын адалга нормалары, тыва дылда ударениениң хевиринтаныштырар. Өөренип эрткен орфограммаларны танып билир, сөстөрниң шынбижилгезин тайылбырлаар. Чогаадыкчы болгаш хыналда ажалдар. Хыналда диктант. Угаап боданыышкын хевиринге чогаадыг «Тыва дыл хүнүн мээң билиптурарым». Төлөвилел «Тыва дылда өк-биле адаар ажык үннер».
	Ажык үннерниң өскерлишишкннери	1	08.10		
	Ажык эвес үннерниң өскерлишишкннери. Ассимиляция	1	14.10		
	Диссимиляция.	1	15.10		
	Метатеза	1	21.10		
	Сөстүң фонетиктиг сайгарылгазы	1	22.10		
	Шын адалганың нормалары.	1	04.11		
	Тыва орфографияның принциптери	1	05.11		
	Слог. Тыва дылда ударение.	1	11.11		
	<i>Хыналда диктант.</i>	2	12.11		
	<i>Угаап боданыышкын хевиринге чогаадыг</i>		18.11		
Лексика болгаш фразеология	Лексика болгаш фразеология=14ш.				
	Тыва дылдың сөс курлавырының дугайында билиг	1	19.11		
	Сөс болгаш ооң уткалары.	1	25.11		
	Лексиканың тывылган угу	1	26.11		
	Тыва дылдың лексиказының ажыглалы	1	02.12		
					Тыва дылга лексиканың болгаш фразеологияның ужур-дузанын билир. Тыва дылдың сөс курлавырының дугайын билир. Сөс – лексикологияның өөренир кол кезии (единицазы) деп чүүлдүбилер. Сөстүң лексиктиг утказын тодарадыр, лексиктиг утка биле билигнинаразында ылгалын аңгылаар. Сөстүң уткаларын ылгаар. Чаңгыс болгаш хөй уткалыг сөстөрни ылгаар.

Тыва ономастика болгаш оон онзагайы	1	03.12		<p>Доора болгаш көжүргөн уткалыг сөстөрнүн тыптыр аргаларын ылгаар. Сөзүглелден синонимниг, антонимниг одуругларны болгаш омонимнерни танып билир. Сөстөрнүн утка аайы-биле каттыжарынындугайын билир.</p> <p>Лексиканың тывылган угун билир: ниити түрк, чиңгине тыва болгашүлегерлээн сөстөр.</p> <p>Лексиканың ажыглалының аайы-биле бөлүктөрүн аңгылап билир. Терминнерни чугаага ажыглаар.</p> <p>Табу болгаш эвфемизмнерни ылгаар, оларны чугаага ажыглап билир. Чоннун ёзу-чаңчылдарын сагыыр: <i>адыг – мажсаалай, чымчак базар, хайыракан, чоорганныг, кара чүве, тайга ээзи, чер кулак – эвфемизм.</i></p> <p>Тыва ономастиканың бөлүктөрүн чугаага ажыглаар: антропоним, топоним, зоонимнер.</p> <p>Лингвистиктиг словарьлар, энциклопедиялар-била ажылдаар. Фразеологизмнернүн утказын билир, идиома болгаш фразеологтук каттыжышкыннарны Сөзүглелден фразеологизмнерни таныыр, уткаларын тайылбырлаар, синонимнерин тывар.</p> <p>Фразеологизмнернүн синонимниг одуруглар тургузарынга киржилгезинбилер, оларны орус дылче очулдуруп.</p> <p>Чогаадыкчы болгаш хыналда ажылдар.</p> <p>Хыналда диктант.</p> <p>Словарьлыг диктант.</p> <p>Угаап боданышкын хевиринге чогаадыг «Хуу аттар делегейинге». Төлөвилел «Сээң адың болгаш сен».</p> <p>Бердинген тема ёзугаар харылзаалыг чугаа тургузар.</p> <p>Төлөвилел «Эргижирээн сөстөрнүн бөгүнгү хүнде ажыглалы»; «Хуу чүве аттарының ниити чүве аттарынче шилчий бээри».</p>
Тыва лексикография	1	09.12		
Тыва дылдың фразеологизмнери.	1	10.12		
Сөстүн лексиктиг сайгарылгазы	1	16.12		
<i>Хыналда диктант.</i>	1	17.12		
<i>Словарьлыг диктант</i>	1	23.12		
<i>Төлөвилел «Сээң адың болгаш сен»</i>	1	24.12		
<i>Төлөвилел «Эргижирээн сөстөрнүн бөгүнгү хүнде ажыглалы»</i>	1	13.01		
<i>Төлөвилел «Хуу чүве аттарының ниити чүве аттарынче шилчий бээри»</i>	1	14.01		
<i>Словарьлыг диктант</i>	1	20.01		

Морфемика болгаш морфология	Морфемика морфология-21ш	болгаш				
-----------------------------------	-------------------------------------	---------------	--	--	--	--

Сөс тургузуунун дугайында билиг	1	21.01		Сөс тургузуу, чогаадылгазы болгаш морфология дугайында теорияны билир.
Сөс чогаадылгазының дугайында билиг	1	27.01		Сөс чогаадыр аргаларны: лексико-семантиктиг, Аббревиация, калька
Сөс чогаадыр аргалар.	1	28.01		аргаларын билир. Конверсия, изоляция
Лексика-семантиктиг арга	1	03.02		аргалары.
Морфологтуг арга.	1	04.02		Сөстүң морфемниг сайгарылгазын кылыр.
Синтаксистиг арга	1	10.02		Чугаа кезектерин аңгылаарының барымдааларын билир.
Морфолог-синтаксистиг арга	1	11.02		Аттыг чугаа кезектериниң ниити демдектерин, синтаксистиг
Аббревиация болгаш калька аргазы.	1	17.02		хүлээлгелерин аңгылаар.
Конверсия аргазы.	1	18.02		Тускай чугаа кезектериниң лексика-семантиктиг бөлүктөрүн ылгаар. Тускай чугаа кезектериниң
Изоляция аргазы.	1	17.02		грамматиктиг хевирлерин ылгаар.
Сөстүң морфемниг сайгарылгазы	1	18.02		Аас болгаш бижимел чугаага кылыг сөзүнүң хевирлерин, ат орнун, наречиелерни шын кылдыр ажыглаар, дылдың нормаларын сагыыр.
Морфология Морфологияга ниити катаптаашкын.	1	24.02		Дузала чугаа кезектериниң онзагайын тодарадыр. Чугаа кезектериниң
Тускай чугаа кезектериниң грамматиктиг уткалары	1	25.02		морфологтуг сайгарылгазын кылыр.
Тускай чугаа кезектериниң грамматиктиг хевирлери	1	03.03		Аас болгаш бижимел чугаага морфология биле с
Тускай чугаа кезектериниң синтаксистиг хүлээлгелери	1	04.03		Чогаадыкчы болгаш хыналда ажылдар.
Дузала чугаа кезектери	1	10.03		Немелде онаалгалыг диктант.
				Словарьлыг диктант.
				Чурумал хевиринге чогаадыг «Залог болгаш вид хевирлериниң ужур-дузазы».
				Немелде онаалгалыг эдертиг.
				Шинчилел ажылы «Междометие болгаш үн өттүнер сөстөр».

	Чугаа кезектериниң морфологтуг сайгарылгазы	1	11.03		
	<i>Немелде онаалгалыг диктант.</i>	1	17.03		
	<i>Словарьлыг диктант.</i>	1			
	<i>Немелде онаалгалыг эдертиг</i>	2	18.03 24.03		
	<i>Шинчилел ажылы «Междометие болгаш үн өттүнер сөстөр»</i>				
Чугаа. Чугааның стили	Чугаа. Чугааның стили-12ш				
	Дыл болгаш чугаа	1	25.03		Дыл болгаш чугаа деп билиглерниң уткаларын тодарадыр, кызыгаарлаар. Чугаа чорудулгазынының хевирлерин, черин Аас болгаш бижимел чугаа чорудулгазынының кол элементилерин ылгаар, оларны аңгылаар. Чугаа чорудулгазынының хевирлери: когнитивтиг, эмоционалдыг, мотивациялыг. Чугааның аңгы-аңгы байдалдары. Монолог болгаш диалогту ылгаар. Стильдерниң ылгавырлыг талаларын аңгылаар, ажыглаттынар черинболгаш сорулгазын тодарадыр. Стильдерни аңгылаар: албан-херек, парлалга, эртем, чугаа, чеченчогаал. Ажылдап кылган төлевилелдиң түңнелин бижимел-биле айтыр, чыгдынганан материалдарны ажыглап тургаш, презентацияга көргүзер. Доклад, аннотация, тезистер, конспект, рецензия, реферат бижиир. Бердинген сөзүглелдерниң стиль талазы-
	Чугаа чорудулгазынының хевирлери	1	01.04		
	Харылзажылганың хевирлери	1	07.04		
	Чугааның аңгы-аңгы байдалдары	1	08.04		
	Функционалдыг стильдер	1	14.04		
	Сөзүглелдиң стилистиктиг сайгарылгазы	1	15.04		
	Сөзүглелди чаартырының хевирлери	1	21.04		
	<i>Чогаадыкчы болгаш хыналда ажылдар.</i>	1	22.04		
	<i>Немелде онаалгалыг диктант.</i>	1	28.04		
	<i>Эдертиг</i>	1	05.05		
<i>Кластер</i>	1	12.05			

					биле эдилгезин кылыр.Сөзүглелдин стиликтиг сайгарылгазын кылыр. Сөзүглелдин стилин, ооң ылгавырлыг демдектерин айтыр.
--	--	--	--	--	--

	<i>Бөлүк-биле ажыл «Тыва дылда чугаа стильдери»</i>	1	06.05		<p>Тыва дылдың электроннуг корпусу-биле ажылдаар; сөзүглелди эдетургузар; кол болгаш ийи чергенин медээлерин аңгылаар.</p> <p>Сөзүглелдин стилистиктиг сайгарылгазын кылыр.</p> <p>Чогаадыкчы болгаш хыналда ажылдар.</p> <p>Немелде онаалгалыг диктант.</p> <p>Эдертиг.</p> <p>Кайы-бир стильдин материалдарына даянып, кластер тургузар. Бөлүк-биле ажылдың хыналдазы «Тыва дылда чугаа стильдери» (тыва улустун тоолдарына даяныр).</p>
--	---	---	-------	--	--

